

Raadsbrief

Onderwerp	Onderzoek naar Joods vastgoed
Zaaknummer	996053
Datum	
Portefeuillehouder	drs. H.A.M. Nauta-van Moorsel MPM
Team	Bestuursondersteuning/Kabinetszaken

Doel

Ter informatie

Aanleiding

In de raadsvergadering van 27 mei 2025 is gevraagd onderzoek in te stellen naar de manier waarop de besturen van de voormalige gemeenten Ambt Delden, Diepenheim, Goor, Markelo en Stad Delden zijn omgegaan met Joods vastgoed ten tijde c.q. na beëindiging van de Tweede Wereldoorlog. Hier is in de afgelopen periode dossieronderzoek naar gedaan.

Inhoudelijke boodschap

Naar aanleiding van eerdere vragen is in het verleden al eens een uitvraag gedaan bij onze historische verenigingen naar informatie over hoe is omgegaan met Joods vastgoed. Ook is bij een Joodse familie navraag gedaan of hen informatie bekend was over een mogelijk onjuist handelen bij de financiële afwikkeling van verkochte woningen die aan gevluchte of gedeporteerde Joodse families toebehoorden tot, tijdens of na de Tweede Wereldoorlog. Dit heeft destijds niet tot concrete informatie geleid.

Inmiddels is ons fysieke archief weer goed toegankelijk en zijn de dossiers van de voormalige gemeenten die betrekking hebben op o.a. de omgang met en bezit van inwoners doorzocht op informatie over Joods vastgoed.

Uit deze dossiers is ons niets gebleken dat de voormalige gemeenten zelf Joods vastgoed hebben verkocht. Wel is uit deze dossiers gebleken dat de toenmalige burgemeesters op verschillende verzoeken om informatie over inwoners, opslag van inventaris of afhandeling van schadeclaims zijn ingegaan. Enkele voorbeelden hiervan:

- De burgemeester van Ambt Delden heeft op 26 januari 1943 aan de Commissaris der provincie Overijssel verklaard dat in zijn gemeente 'geen woningen voorkomen, welke door Joden worden bewoond of door Joden bewoond zijn geweest'.
- De burgemeester van Goor heeft op 30 oktober 1942, eveneens aan de Commissaris der provincie Overijssel, opgegeven dat in zijn gemeente geen woningen door Joden werden bewoond die aan Joodse of arische eigenaren toebehoorden.
- Ook zijn lijsten aangetroffen van door Joodse families achtergelaten inventaris (huisraad en gereedschappen voor de uitoefening van beroepen) die door de gemeenten in bewaring zijn genomen en waarvoor de gemeenten declaraties hebben ingediend bij de daartoe geëigende instanties.

In het dossier van de gemeente Stad Delden is één document aangetroffen over de verkoop van een woning. De burgemeester is op 7 april 1943 door Algemeen Nederlandsch Beheer van Onroerende Goederen (ANBO), door de Rijkscommissaris belast met het beheer van joodsche onroerende goederen, geïnformeerd over de verkoop van een woning aan de Stationsweg 1 in Delden aan een inwoner van Hengelo.

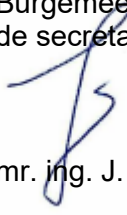
Ook is een bericht aangetroffen waarin de burgemeester aan een huurder verzoekt de huur van de door hem gehuurde woning te storten op rekening van de Joodse eigenaar bij een bankierskantoor in Amsterdam.

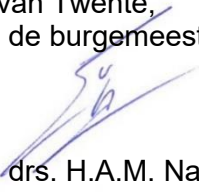
Naast dit eigen dossieronderzoek is ook contact gelegd met de Radboud Universiteit Nijmegen die voor meerdere gemeenten onderzoek heeft verricht naar Joods vastgoed. De betrokken professor (hoogleraar politieke geschiedenis aan de Radboud Universiteit in Nijmegen) heeft in een eerder interview aangegeven dat bij minder dan tien woningen geadviseerd wordt geen onderzoek uit te voeren. In een e-mailwisseling met onze gemeente geeft hij aan dat 'tien' een willekeurig aantal is maar dat bij een dergelijk klein aantal in de regel geen vermelding van de Joodse gemeenschap en haar instituties (als die er al zijn) in de archieven van B&W, gemeenteraad en gemeentelijke diensten/politie te vinden zijn. Eventuele vermeldingen zijn zo incidenteel dat op basis daarvan niets gezegd kan worden over de bejegening van Joodse burgers door de gemeente. Er is simpelweg te weinig materiaal voor een rapport, geeft hij aan.

Conclusie

Er zijn geen aanwijzingen dat door de voormalige gemeentebesturen een verkeerde bejegening van Joodse families ten aanzien van hun vastgoed is toegepast. Indien de raad hier prijs op stelt, is de Radboud Universiteit bereid een korte notitie op te stellen over het formele proces van onteigening en rechtsherstel per pand. De kosten die daarmee gemoeid zijn, worden door ons geschat op ca. € 2.500,-.

Burgemeester en wethouders van Hof van Twente,
de secretaris, de burgemeester,

mr. ing. J. Eshuis

drs. H.A.M. Nauta-van Moorsel MPM